

הגדרה 1. פונקציה $f : A \rightarrow B$ נקראת "חד-חד ערכית" (או בקיצור חח"ע) אם לכל $x \neq y$ ב- A מתקיים ש- $f(x) \neq f(y)$. הפונקציה נקראת "על" אם $\forall y \in B \exists x \in A : f(x) = y$. במקרה שפונקציה היא חח"ע ועל אומרים שהיא "הפיכה", משום שאפשר להגדיר $f^{-1} : B \rightarrow A$ כך ש- $f \circ f^{-1} = Id_B, f^{-1} \circ f = Id_A$, או במילים אחרות: $\forall x \in A : f^{-1}(f(x)) = x, \forall y \in B : f(f^{-1}(y)) = y$

הגדרה 2. פונקציה $f : A \rightarrow \mathbb{R}$ נקראת מונוטונית עולה ממש אם $\forall x < y : f(x) < f(y)$ ובאופן אנלוגי מונוטונית יורדת ממש.

סימון: כאשר נסמן $\langle a, b \rangle$ הכוונה היא לאחת מהאפשרויות $(a, b), (a, b], [a, b], (a, b)$ (כל אחת תתאים).

נניח ש- $\mathbb{R} \rightarrow \langle a, b \rangle : f$ רציפה אזי חח"ע אם ורק אם f מונוטונית עולה ממש או מונוטונית יורדת ממש.

הוכחה. \Rightarrow טריוויאלי מההגדרה

\Leftarrow נניח f לא מונוטונית ממש, ולכן $\exists x_1 < x_2 : f(x_1) \geq f(x_2), \exists x_3 < x_4 : f(x_3) \leq f(x_4)$ (כך לא מונוטונית יורדת ולא מונוטונית עולה). לכן: $\exists \alpha, \beta, \gamma \in \{x_1, x_2, x_3, x_4\} : f(\alpha) < f(\gamma) < f(\beta) \leq f(x_4)$ אזי נזכור ש- f רציפה ועבור $t \in (f(\gamma), f(\beta))$ לפי משפט ערך הביניים $\exists c_1 \in [\alpha, \beta] : f(c_1) = t, \exists c_2 \in [\beta, \gamma] : f(c_2) = t$ \square

הבחנה:

תהי $f : [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ רציפה בקטע ומונוטונית ממש בו. ממשפט וויירשטראס ניתן להגדיר $d = \sup f, c = \inf f$ סופיים ואז אפשר לצמצם את טווח הפונקציה מכל \mathbb{R} אל $[c, d]$. כעת מהמשפט השני של וויירשטראס f מקבלת את הערכים האלו ולכן $c, d \in \text{Im } f$ וממשפט ערך הביניים נסיק כי $f : [a, b] \rightarrow [c, d]$ פונקציה על וכיוון שהיא גם מונוטונית ממש אז היא חח"ע ואז הפיכה. כעת אפשר לדבר על f^{-1} במקרה הזה. באותם התנאים של ההבחנה הקודמת, הפונקציה $f^{-1} : [c, d] \rightarrow [a, b]$ רציפה ומונוטונית ממש.

\square הוכחה. נניח שלא רציפה